

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO
FORNMINNESEKSJONEN
Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

GRAVRØYS

LOKALITET 38

**GRIMSTAD ØSTRE, 535/45
RÅDE K., ØSTFOLD**

UNDERSØKT I 2003

CHRISTINE STENE

Oslo 2004

UNIVERSITETETS
KULTURHISTORISKE
MUSEER

Gårds-/ bruksnavn Grimstad østre	G.nr./ b.nr. 3/2
Kommune Råde	Fylke Østfold
Saksnavn E6-prosjektet Østfold	Kulturminnetype Gravrøys
Saksnummer (arkivnr. UKM) 03/974	Tiltakskode/ prosjektkode 765032 / 211065
Eier/ bruker, adresse Staten	Tiltakshaver Statens vegvesen, Østfold
Tidsrom for utgravning 30. juni - 01. august 2003	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum Blad 1913 IV Vansjø 32V PL 820, 035/1998
ØK-kart CP 032-5-2	ØK-koordinater
A-nr. 2003/140	C-nr. 53229, 53230 og 53231
ID-nr (Askeladden) 49134	Negativnr. (UKM) Cf. 27866, 27867, 27868, 27869
Rapport ved: Christine Stene	Dato: 16.02.2004
Saksbehandler: Gro Anita Bårdseth	Prosjektleder: Gro Anita Bårdseth

INNHALDSFORTEGNELSE

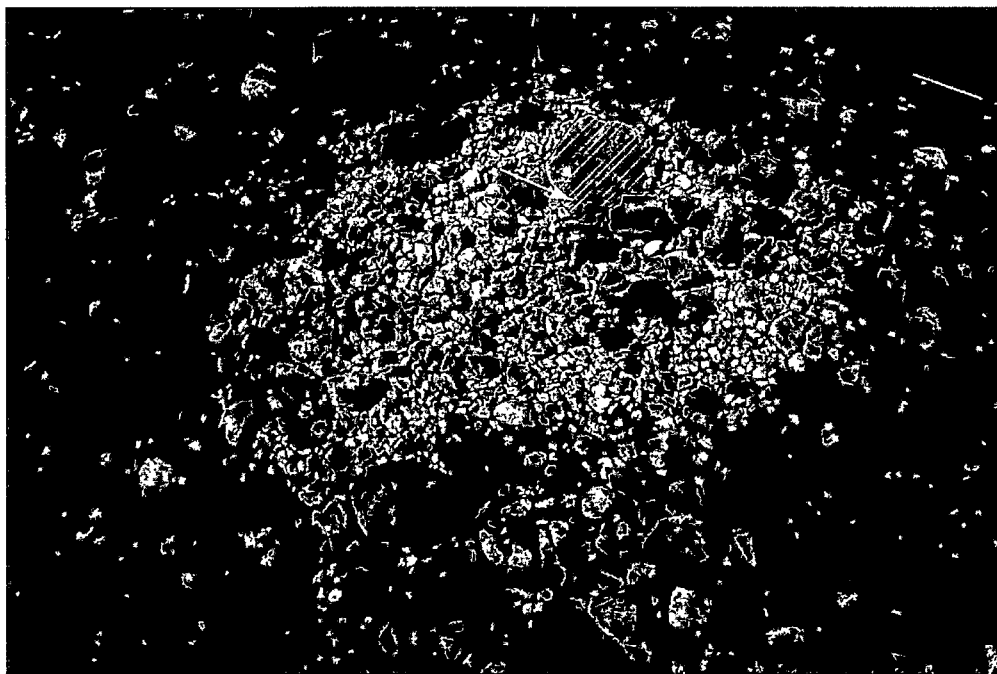
Innholdsfortegnelse.....	2
1 Sammenfatning.....	3
2 Bakgrunn for undersøkelsen.....	4
3 Deltagere og tidsrom.....	4
4 Formidling.....	5
5 Landskap og kulturmiljø.....	6
6 Utgravningen: Problemstillinger, metode.....	6
og dokumentasjon.....	6
6.1 Problemstillinger.....	6
6.2 Metode.....	6
6.3 Dokumentasjon.....	8
6.4 Naturvitenskaplige prøver.....	8
6.5 Klimatiske forhold under utgravning.....	9
6.6 Problemer.....	9
7 Resultater og tolkninger.....	9
7.1 Gravrøysas oppbygning.....	9
7.2 Røysas grav.....	10
7.3 Beinmaterialet.....	11
7.4 Gravskikk og datering.....	11
7.5 Strukturer under gravrøysa.....	12
7.6 Andre funn.....	12
7.7 Metallsøk.....	12
8 Oppsummering.....	12
9 Litteraturliste.....	14
9.1 Andre kilder.....	14
10 Vedlegg.....	15
10.1 Kommentar.....	15
10.2 Strukturliste.....	15
10.3 Funnliste.....	15
10.4 Prøveliste.....	15
10.5 Dateringsliste.....	15
10.6 Tegningsliste.....	15
10.7 Fotoliste.....	15
10.8 Kart.....	15
10.8.1 Ortofoto med lokalitet 38 avmerket, 1:5000.....	15
10.8.2 Oversiktskart med lokalitet 38 avmerket, 1:5000.....	15
10.8.3 Lokalitet 38 tolkninger, 1:200.....	15
10.8.4 Røys tolkning, 1:70.....	15
10.9 Tilveksttekst.....	15

1 SAMMENFATNING

Universitetets kulturhistoriske museer (UKM) ved E6-prosjektet Østfold, utførte i perioden 30. juni – 1. august 2003 arkeologisk undersøkelse av en gravrøys (lokalitet 38) på Grimstad østre, Råde kommune. Gravrøysa (S-1) var en ren steinlagt røys uten innblanding av jord, med antatt datering til yngre bronsealder. Røysa var bygd av stor rundkamp, den var tilnærmet rund, med en diameter på 12 til 12,5 meter og den var 0,40 til 0,60 meter høy.

Det ble ikke påvist noe system i plassering av steinene i gravrøysa. Det ble heller ikke påvist ytre konstruksjonselementer, som for eksempel kantkjede. I røysa ble det funnet spor etter en brannbegravelse, den ga seg til kjenne som en beinsamling (141 g) innenfor et område på 140 x 40 cm. De kremerte beina ble påvist etter at steinene var fjernet, i massen like under bunnen av røysa. Beinsamlingen er eneste spor etter en gravlegging. Det ble ikke funnet gjenstander eller trekull.

Beina lå konsentrert mellom to store jordfaste steiner noe nord for midten av røysa. Spesielt den største av steinene er av en slik størrelse at de ikke kan ha vært fraktet til stedet og gravens beliggenhet har derfor trolig sammenheng med denne steinen. De to omtalte steinene danner en "naturlig kiste".

Figur 1: Oversikt over gravrøysa etter fjerning av vegetasjon i flaten. Den store jordfaste steinen er skravert. Området hvor de brente beina ble påvist er markert med pil. Foto tatt fra lift i retning SØ. Foto: Christine Stene.

Prof. dr. med. Per Holck ved Anatomisk institutt, Universitetet i Oslo har analysert beinmaterialet fra lokalitet 38. Hans konklusjon var at beinbitene har omtrent samme brenningsgrad og preg og kan muligens stamme fra samme individ. Ved analysen oppdaget han også en liten avbrukket beinbit som synes å være et artefakt, en mulig bit av en beinnål.

Områder nord, vest og øst for gravrøysa ble avdekket med gravemaskin. Dette for å søke etter bosetningsspor og andre strukturer. Ingen strukturer ble imidlertid påvist, men det ble

funnet gjenstander, særlig i området vest for røysa. Totalt ble det åpnet 420 m² rundt gravrøysa.

I løpet av undersøkelsen ble det samlet gitt 20 funn nr. på lokaliteten. Av disse er 6 makrofossilprøver. Det er kun beinsamlingen som kan knyttes til selve begravelsen i gravrøysa. De øvrige funnene (antall 13) betraktes som løsfunn da de vanskelig kan knyttes til noen struktur.

Det ble ikke gjort noen daterende funn i den undersøkte gravrøysa, men de brente beina egner seg til ¹⁴C-datering. Beinprøver er sendt til Laboratoriet for radiologisk datering i Trondheim, for datering.

2 BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

De arkeologiske utgravningene av lokalitet 38 er del av et større utgravningsprosjekt i regi av Universitetets kulturhistoriske museer i forbindelse med breddeutvidelse av E6 fra to til fire felt gjennom Østfold. Det henvises til prosjektets årsrapport for en mer utdypende redegjørelse om bakgrunnen for utgravningene (Bårdseth 2004).

3 DELTAGERE OG TIDSROM

Den arkeologiske undersøkelsen fant sted på Grimstad østre gnr. 3, bnr. 2 i Råde kommune, Østfold fylke. Området er kartfestet på ØK-kartblad CP 032-5-2.

Undersøkelsens identifisering:

C. nummer 53229: Gravrøys, selve begravelsen, samt struktur S-2.

C. nummer 53230: Strukturer påvist under gravrøys, S-3, S-5 og S-11.

C. nummer 53231: Løsfunn fra flateavdekket område vest og øst for gravrøysa.

Cf. nummer (negativnummer): 27866 – 27869.

Undersøkelsen fant sted i tidsrommet 30. juni til 1. august 2003. Til sammen ble det nedlagt 17 ukeverk. Deltagere under undersøkelsen var:

- Christine Stene, feltleder I, UKM, Fornminneseksjonen, 30.06.-30.07.03.
- Lise-Marie Bye Johansen, feltassistent, UKM, Fornminneseksjonen, 30.06.-30.07.03.
- Hilde Fyllingen, feltassistent, UKM, Fornminneseksjonen, 30.06.-30.07.03.
- Ole Aleksander Ihlen Kjos, feltassistent, UKM, Fornminneseksjonen, 30.06.-23.07.03.
- Sunniva Wilberg Halvorsen, feltassistent, UKM, Fornminneseksjonen, 25.07.03

- Gro Anita Bårdseth, prosjektleder, UKM, Fornminneseksjonen, 02.07.03
- Ingrid Ystgård, førstekonsulent, UKM, Fornminneseksjonen, 07.07.03.
- Christer Tønning, feltleder II (innmåling), UKM, Fornminneseksjonen, 06.08.03.
- Ingvild Solberg Andreassen (innmåling), UKM, fornminneseksjonen, 06.08.03.
- Olav Berg, metallsøker, 10.07.03.

Firmaet Erling Grimsrud AS (Halden) stilte med gravemaskin i perioden 30.06.-18.07. 2003. Maskinfører var Tom Ridderseth.

Styringsgruppen for E6-prosjektet Østfold var på befarig 26. august 2003. Deltagere var:

- Maritza Bodi, prosjektsekretær, UKM, Fornminneseksjonen.
- Morten Hanisch, fylkesarkeolog, Østfold fylkeskommune.
- Mari Høgestøl, avdelingsleder, Arkeologisk museum i Stavanger.
- Jan Henning Larsen, førsteamanuensis, UKM, Fornminneseksjonen.
- Christopher Prescott, førsteamanuensis, IAKK, UiO.
- Paula Utigard Sandvik, Arkeologisk museum i Stavanger.
- David Vogt, førstekonsulent, UKM, Fornminneseksjonen, UiO.
- Vivian Wangen, museums konsulent, UKM, Oldsaksamlingen, UiO.
- Ingrid Ystgård, førstekonsulent, UKM, Fornminneseksjonen, UiO.
- Einar Østmo, professor, UKM, Oldsaksamlingen, UiO.

Kristina Veshnjakova Birkelund var engasjert for å bistå med arbeidet med tegninger i perioden 02.02.-06.02. 2004.

4 FORMIDLING

Det henvises til prosjektets årsrapport for informasjon om formidling tilknyttet prosjektet (Bårdseth 2004).

For øvrig var et par privatpersoner innom utgravningen, det ble lagt vekt på å besvare alle spørsmål.

5 LANDSKAP OG KULTURMILJØ

Ved ØK-registreringene i 1968 er området beskrevet som et gress- og lyngbevokst kulturbete. Området er i dag tilgrodd med blandingsskog med middels høy bonitet. Umiddelbart vest for gravfeltet er det etablert et felt med juletrær. I nord grenser lokaliteten opp til Rygge flyplass og i sør mot dagens E6. Lokalitet 38 ligger 56 meter over havet. Undergrunnen i området består av rødgul sandholdig masse med store jordfaste stein, altså morene. I undergrunnen ble det observert mørke flekker med spredte biter trekull i overflaten. Flekkene er antatt å stamme fra røtter.

Gravrøysa er en del av et gravfelt (ID 006074), som består av en røys og minst seks rundhauger, i tillegg finnes det tre til fire forhøyninger som kan være graver. Bortsett fra den største haugen innenfor gravfeltet, som har et søkk i midten, ser alle haugene og forhøyningene urørte ut. Lokalitet 38 ligger på nordøst siden av E6, og vil komme i konflikt med veiutvidelsen. De øvrige haugene og forhøyningene er lokalisert på sørvest siden av E6, og vil ikke bli berørt av selve veiutvidelsen.

To gravhauger (ID 006079 og ID 09552) lå i traseen for eksisterende E6 og ble gravd ut i 1966-67. I haugmassene til en av gravene (ID 006079) ble det funnet en skiveskraper og avslag av flint. Det ble antatt at massen var tatt fra en tidligere steinalderboplass. Videre ble to hauger innenfor det aktuelle gravfeltet undersøkt i 1974, haugene ble tolket som naturlige forhøyninger (Scheen 1975).

Området gravrøysa ligger i utmerker seg med sine mange graver og gravfelt. Over 70 gravminner er registrert i nærområdet. Det ligger et større gravfelt med 35 røysar og en trekantet steinsetting (ID 006075) på et litt større høydedrag like sørøst for lokalitet 38. På jorden vest for det berørte gravfeltet ligger det to gravhauger og en rydningsrøys (ID 006076). Sørøst for dette igjen ligger tre gravhauger (ID 006078) og en samling gravhauger (ID 006084) (Vikshåland 2002a:21).

6 UTGRAVNINGEN: PROBLEMSTILLINGER, METODE OG DOKUMENTASJON

6.1 PROBLEMSTILLINGER

Ved undersøkelsen av gravrøysa ble det først og fremst lagt vekt på å dokumentere strukturens ytre form og oppbygging, og konstruksjon av et eventuelt gravgjemme. Funn av nedlagte gjenstander, gravgaver, ville kunne være med på å si mer om den eller de gravlagte.

Nord, vest og øst for gravrøysa ble det avdekket områder med gravemaskin. Dette for å søke etter bosetningsspor og eventuelle andre gravlegginger uten synlig markering.

6.2 METODE

Det tok fire dager å rydde området på og rundt gravrøysa. På røysa vokste det flere mindre og større trær, og den var dekket av mye lav vegetasjon, blant annet blåbærlyng og bregner. Etter rydding ble gravrøysa delt i fire tilnærmet store kvadranter ved hjelp av en nord - syd og en øst - vest orientert akse. Disse krysset hverandre i det som ble tolket som gravrøysas midtpunkt, en stor jordfast stein. Steinen ble påmalt et kryss. Kvadrantene ble kalt nordvest,

nordøst, sørvest og sørøst. Da vi ved undersøkelsens start ikke hadde tilgang til innmålingsutstyr, ble det ikke satt opp noe koordinatsystem.

Hver kvadrant hadde felles utgangspunkt i den store jordfaste steinen i sentrum av røysa. Måleband og tommestokker ble lagt ut og deretter ble 1x1 meter tegnet av gangen, i målestokk 1:20.

Gravrøysa var noe uklart markert, da det var mye stein i området, både i overflaten og i undergrunnen. For sikkert å bestemme gravrøysas avgrensning, og klarlegge en eventuell sammenheng mellom røysa og steinene øst og vest for denne, ble torvlaget øst for gravrøysa fjernet med gravemaskin med flatt skjær. Undergrunnen ble renset med krafse og graveskje. Før arbeidet startet var det vanskelig å avgrense røysa nøyaktig og heller ikke etter fjerning av torv var det mulig å se en helt klar avgrensning, ettersom steinene ligger tett i tett i undergrunnen. Etter nærmere undersøkelse av undergrunnen, i og utenfor røysa, var konklusjonen den at de mange steinene var typisk for undergrunnen i området. Det som imidlertid var det helt klare skillet mellom røysa og den øvrige undergrunnen var at det i gravrøysa ble påvist fire lag med stein (se figur 3 profilfoto), dette ble avgjørende for vår tolkning av gravrøysas utstrekning.

Det var flere stein i gravrøysa som antagelig var påført i nyere tid, trolig i forbindelse med nedlegging av en kum som lå umiddelbart nord for røysa, samt under anleggsarbeidet ved nåværende E6 (se figur 1 oversiktsfoto, markert rett linje i den nordlige delen av røysa). Steinene som var påført, ble merket med X, for påført, på plantegningen.

Figur 2: Arbeid med gravemaskin ved lokalitet 38. Person på bildet er Ole A. I. Kjos. Foto: Christine Stene.10.

juli 2003 var røysa ferdig ryddet og tegnet i plan, samme dag ble det tatt oversiktsfoto fra 15 meter høy lift. Store deler av røysa ble gravd med gravemaskin som hele tiden ble dirigert av en eller to personer. Store steiner ble løftet ut av gravrøysa med klo og mindre stein ble plukket opp og lagt i gravemaskinens skuffe som så ble tømt utenfor gravrøysa. I vårt tilfelle har dette fungert fint, det sparte mange tunge løft, men metoden er ikke egnet til å registrere detaljer.

Det var mest hensiktsmessig å grave røysa i to deler, i en østlig og i en vestlig del. I retning nord – sør, gjennom sentrum av røysa, ble det opprettet en profilbenk med en bredde på en meter. Profilen ble dokumentert ved tegning (målestokk 1:20) og fotografert mot øst og vest. På grunn av tidspress valgte vi å tegne steinene i topp og bunn av profilbenken, slik at den velvede profilen kom frem.

17. juli 2003 var profilbenken ferdig tegnet og den østre og vestre delen av gravrøysa var rensert frem. Det ble besluttet å legg en sjakt i den østre delen av røysa, langs den nord - sør gående profilbenken. Rundt den store jordfaste steinen dukket det opp brente bein og trekull, arbeidet med gravemaskin ble umiddelbart stanset og manuell opprensning ble satt i gang. Massen som ble tatt ut ble såldet. Beinsamlingen ble påvist rett under det siste laget med stein, i bunnen av gravrøysa. Beina lå direkte i massen under steinene, det var ikke spor av et konstruert gravgjemme, som for eksempel grop eller nedgravning. De brente beina er på en eller annen måte lagt samlet innen et avgrenset område direkte i massen under det siste laget med stein. Trekullbitene så ut til å ha kommet ovenfra og ned mellom steinene, trekullet har derfor trolig en yngre opprinnelse enn de brente beina.

Beinmaterialet ble påvist den siste dagen vi hadde gravemaskin til rådighet. Det ble derfor besluttet å fjerne steinene i profilbenken samme dag. Torv og løvresten rundt steinene ble rensert bort slik at vi kom ned til samme nivå hvor de brente beina ble funnet. Fokuset for den videre undersøkelsen ble lagt til området rundt den store jordfaste steinen, hovedsakelig i den østre halvdel av røysa.

Av erfaring fra tidligere undersøkelser blant annet en gravrøys på Hestehaugen i Bærum kommune (Grindkåsa 2003:23) ble steiner med flate sider undersøkt med tanke på helleristninger. De ble børstet og enkelte også skylt med vann før de ble holdt i flere vinkler mot lyset. Dette fører til skyggeeffekter som kan avdekke eventuelle ristninger. Ingen ristninger ble imidlertid påvist i gravrøysa på Grimstad østre.

6.3 DOKUMENTASJON

Det ble foretatt digitale innmålinger av påviste strukturer og utgravningsfeltets avgrensning. I tillegg ble lokaliteten fotografert både før, under og etter av selve undersøkelsen var gjennomført. Alle undersøkte strukturer ble fotografert og tegnet i plan og profil.

De undersøkte strukturene er beskrevet i en egen liste og gitt S-betegnelse. Gjenstandsfunnene er nummerert i en egen funnliste og gitt F-betegnelse. Naturvitenskapelige prøver er nummerert i en egen liste, samt gitt Nat.vit.-nummer. Nummerering av gjenstander, funn og prøver startet på 1.

6.4 NATURVITENSKAPLIGE PRØVER

Kull- og makroprøver som ble tatt ut er relatert til kontekst, til for eksempel de påviste strukturene under røysa. Det ble samlet inn seks makrofossilprøver fra lokaliteten av de strukturer vi ønsket å vite mer om. En del av strukturene er i ettertid tolket som naturdannelser. Makrofossilprøvene ble tatt ut fra profilen til strukturene etter at de var

snittet, lagt i plastposer og midlertidig lagret i utstyrbrakken på Missingmyr. I løpet av august og september ble samtlige makrofossilprøver fra de sju lokalitetene som ble arkeologisk undersøkt i forbindelse med breddeutvidelsen av E6 gjennom Råde flotert ved hovedbrakken på Missingmyr.

6.5 KLIMATISKE FORHOLD UNDER UTGRAVNING

Stort sett var det strålende sol under utgravningen, med innslag av dager med kraftig regnvær. På det varmeste var det 33 °C, da var det varmt og tungt å arbeide ved lokalitet 38. I tillegg var det vanskelig å ta gode bilder når solen skinte.

6.6 PROBLEMER

I påvente av innmålingsutstyr, som E6-prosjektet skulle overta fra Svinesundprosjektet, var det nødvendig å sette opp et målesystem med utgangspunkt i den store jordfaste steinen. Fraværet av digitalt utstyr medførte at innmålingene ble noe unøyaktig, men likevel godt nok utført. Den sene starten av innmålingsarbeidet medførte også at selve utgravningen av gravrøysa var avsluttet, de fleste steinene var fjernet, samt at samtlige påviste strukturer var snittet, før innmålingen startet.

7 RESULTATER OG TOLKNINGER

7.1 GRAVRØYSAS OPPBYGNING

Etter opprydding og fjerning av vegetasjon på gravrøysa, ble det i flaten avdekket stein som varierte fra småstein (tennisball) størrelse til kampesteiner (220 x 210 cm). De fleste steinene var runde stein, med innslag av en og annen bruddstein. Til sammen kunne vi spore fire lag med stein i gravrøysa. Det ble ikke påvist noe system i plasseringen av steinene. Røysa hadde ingen synlig innblanding av jord eller grus.

Figur 3: Den nord - sør orienterte profilbenken i gravrøysa. Bildet er tatt mot øst. Foto: Hilde Fyllingen.

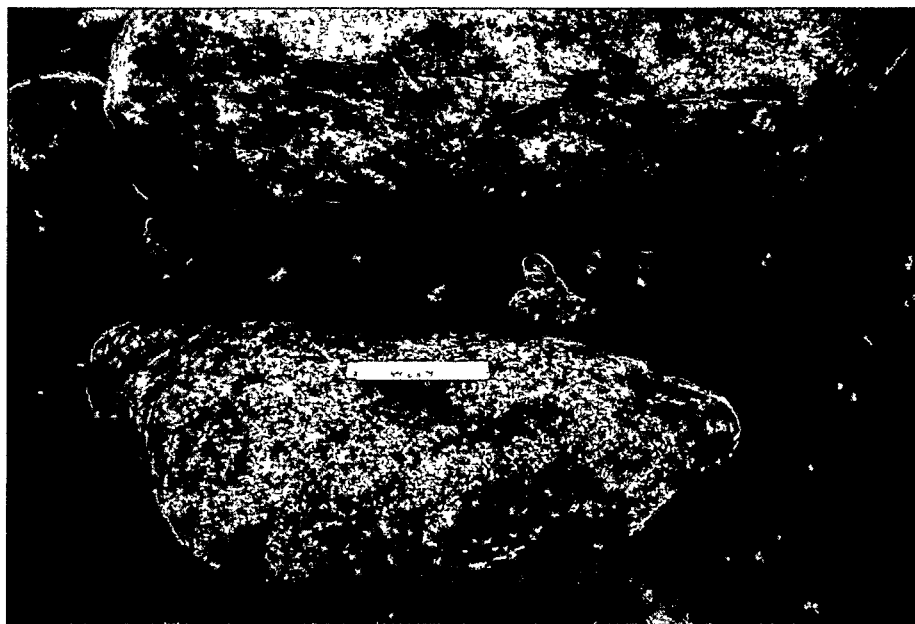
Mellom steinlagene lå det torv og røtter som ble fjernet med krafse og graveskje. De større steinene ble fjernet ved hjelp av gravemaskin. Etersom det ikke ble påvist noen konstruksjonselementer, som for eksempel kantkjede eller kammer, fungerte det svært godt å bruke gravemaskin.

7.2 RØYSAS GRAV

I gravrøysa ble det funnet spor etter en brannbegravelse, i form av brente bein innenfor et område på 140 x 40 cm. Det avgrensede området hvor beinmaterialet ble påvist var om lag 5 cm tykt. De kremerte beina ble påvist direkte i massen etter at steinene var fjernet. Det var ingen spor etter noen oppmurt kiste, men beina er imidlertid lagt ned som en samling i massen mellom to store stein.

Beina lå konsentrert rundt en stor jordfast stein (220 x 210 cm) og en mindre stein (150 x 80 cm) noe nord for senter av røysa. Sistnevnte stein helte kraftig mot nord, det vil si, mot den store steinen, som et gravgjemme. Den største av steinene er av en slik størrelse at den ikke kan ha vært fraktet til stedet og gravens beliggenhet har derfor trolig sammenheng med at den danner den ene veggen i en "naturlig kiste".

Deponeringen av de brente beina kan med stor sannsynlighet settes i forbindelse med den store jordfaste steinen.

Figur 4: Den "naturlige kisten" i gravrøysa. Bildet er tatt mot nord. Foto: Christine Stene. Området hvor de brente beina ble påvist var lett å skille fra den øvrige undergrunnen. Det var tettpakket med en blanding av humus og sand, med rødbrun farge, mørkere farge enn undergrunnen for øvrig, som var rødgul. Noen av beina bærer preg av å ha vandret i massen, det vil si at de har blitt avrundet og slitt i kantene (Fyllingen 2003). Dette gjelder spesielt de beina som ble funnet innunder den store steinen. Beina har nok opprinnelig vært deponert mellom den jordfaste og den litt mindre steinen, men er til dels blitt vasket ned i området øst og sørøst for den mindre steinen og inn under den store jordfaste steinen. I overflaten av struktur S-2 ble det påvist 2 gram brente bein. Strukturen ligger 40 cm sør for den store steinen, de brente beina stammer antagelig fra gravens hovedområde og er tolket som et resultat av utvasking.

Under det beinholdige laget kom man ned på undergrunnen som bestod av grov oransje grus, samt stein i størrelse opp til 15 cm i diameter. Massen i undergrunnen er svært

kompakt og nesten ugjennomtrengelig. Dette kan forklare hvorfor beina ikke har seget lenger ned.

Sammenfattet kan man si at gravleggelsen ga seg til kjenne som en beinsamling, det vil si rensete, brente bein som er samlet innenfor et avgrenset område, direkte i gravens fyllmasser. Gravformen viser ingen konstruksjon av et konstruert gravgjemme (Wangen 1999b:7).

Det er ingen ting som tyder på at det var flere enn en begravelse i graven.

7.3 BEINMATERIALET

Beinmaterialet (C 53229 /6) fra Grimstad østre er analysert av professor Per Holck ved Anatomisk institutt, Universitetet i Oslo. De brente beina utgjorde til sammen 141 gram. Materialet ble opprinnelig delt opp i tre funn nummer (f. nr. 15, 19 og 20), men blir her omtalt under ett (f. nr. 19). Det er tale om beinmateriale av både menneske (human) og dyr (fauna). Beinbitene har omtrent samme brenningsgrad og preg, og kan stamme fra ett og samme individ. Flere beinbiter, blant annet biter av skalle, tyder på at de stammer fra et voksent menneske. Det er imidlertid usikkert å si noe eksakt om alder, samt bestemmelse av kjønn (Holck 2004).

I materialet ble det påvist en liten avbrukket beinbit, som ser ut til å være bit av en artefakt, en mulig beinnål. Stykket er bare et par millimeter langt og har ingen spesielle karakteristika (Holck 2004). Det bearbejdede beinfragmentet lå i samme funnpose som de brente beina fra graven. Fragmenter av beinnål (C. 33810b) er blant annet funnet i en steinlegging ved gravfeltet på Gunnarstorp i Sarpsborg kommune, Østfold fylke (Wangen 1999a:117). Nålen er vanskelig daterbar. Beinnåler med profilert hode er imidlertid kjent fra gravfunn fra yngre bronsealder, periode IV (Broholm 1949:49) og romertid (Resi 1986:69; Vibe-Müller 1987:38, 66). Beinnåler er ikke kjent i funn fra førromersk jernalder.

I beinmaterialet er mengden dyrebein større i forhold til mengden menneskebein. Dyrebeinene var også noe større i størrelse enn menneskebeina (20 millimeter), opp mot 35 millimeter. Flere arter er representert. De som kunne identifiseres var pattedyr og muligens fugl. En del av beina var delt på tvers og marg splittet på langs, noe som er typiske tegn på "husholdnings slakt", det vil si hensiktsmessig oppkutting av skrotter for tillaging. Beina bærer dessuten preg av å ikke ha vært helt ferske ved brenning og noen av dem synes å ha vært brent flere ganger (Fyllingen 2003).

Siden alle de brente beina i graven, trolig er lagt ned samlet, må bein fra både menneske og dyr ha vært blandet før gravleggelsen. Dyrebeina kan derfor muligens være spor etter et dyreoffer i forbindelse med gravleggelsen. Undersøkelser i Sverige tyder på at dette har vært en ganske utbredt skikk (Jensen 2002:23).

Bevaringsforholdene for bein på lokalitet 38 er ikke ideelle. Massen som beina ble funnet i er morene og består av sand og grus med mye naturlig jernutfelling. Dette betyr at miljøet er surt og bryter ned kalken i beina. I tillegg har beina, som nevnt, vandret i massene.

7.4 GRAVSKIKK OG DATERING

Kremering av de døde var vanlig ved overgangen til yngre bronsealder, men behandlingen og deponeringen av de brente beina har variert gjennom hele perioden. I Øst-Norge ser det ut som om rensing av brente bein etter kremasjon er et sent fenomen som opptrer først i yngre bronsealder periode V (900-700 f. Kr) og VI (700-500 f. Kr) (Melheim 2001:72). I gravrøysa på Grimstad østre er det trolig gravlagt et voksent individ, eksakt alder og

kjønnbestemmelse er ikke mulig. Individet har blitt brent på et likbål, kanskje sammen med et ofret dyr. Deretter har brente bein blitt plukket opp og rensset for bålrester. Den døde fikk sannsynlig med seg en gravgave i form av en beinnål. Nålen er vanskelig daterbar.

7.5 STRUKTURER UNDER GRAVRØYSA

I gravrøysas nordøstre del, i laget under begravelsen (25 cm dypere), ble det påvist et mulig ildsted (S-3) og to mulige stolpehull (S-5 og S-11). Det ble ikke funnet gjenstander i strukturene. En sannsynlig tolkning er at dette er rester av boplassaktiviteter i området før gravrøysa ble anlagt.

7.6 ANDRE FUNN

Samtidig som det ble arbeidet med dokumentering av gravrøysa, ble det flatavdekket med gravemaskin i områder nord, vest og øst for røysa, totalt 420 m². Ingen strukturer ble påvist, men det ble funnet gjenstander, særlig vest for gravrøysa. Her ble det blant annet funnet en flintskraper (C. 53231/1), en bit metall av ukjent art, tre leirkarskår, som trolig er klebermettet, ett kvartsavslag og ett flintavslag (C. 53231/2). Øst for røysa ble det funnet en malestein. Ingen av funnene kan settes i forbindelse med gravleggelsen eller røysa.

7.7 METALLSØK

Ved hjelp av metalldetektor ble området undersøkt av Olav Berg 10. juli 2003. Metallsøket fant sted før steinene i gravrøysa var fjernet. Det ble imidlertid ikke gjort noen oldfunn ved bruk av metallsøker. Berg opplyste oss om at det er vanskelig å søke i områder med så mye stein, da mineralene i steinene gir utslag og forstyrrer søket.

8 OPPSUMMERING

Gravrøysa lå på et lite høydedrag på Grimstad østre hvor det opprinnelig har vært god utsikt til det omkringliggende landskapet. Nå er synligheten noe redusert av vegetasjon, samt E6 og Rygge lufthavn, som ligger henholdsvis syd og nord for røysa. Gravrøysa ligger på moreneryggen og det er mye stein i området.

Røysa var tilnærmet rund, om lag 12,5 meter lang og 12 meter bred. Ved undersøkelsen var røysa om lag 40 til 60 cm høy. Moderne forstyrrelser ble påvist, spesielt i nord, og det er derfor mulig at den opprinnelig har hatt en noe rundere form. Gravrøysa viste seg å være bygget av flere lag stein, og den hadde en velvet profil. Røysa hadde ingen synlig innblanding av jord eller grus.

I gravrøysa ble det påvist en grav, den fremstod som en samling av brente bein. Graven viser ikke spor av et konstruert gravgjemme, for eksempel grop eller nedgravning, og de brente beina er på en eller annen måte lagt samlet innenfor et avgrenset område direkte i massen under røysa. Beinsamlingen var lagt inntil en stor jordfast stein nær bunnen av gravrøysa, det vil si rett under steinene. Den jordfaste steinen er av en slik størrelse at den ikke kan ha vært fraktet til stedet og gravens beliggenhet har trolig sammenheng med at den danner den ene veggen i en "naturlig kiste". Det er ingen ting som tyder på at det er foretatt mer enn en begravelse i graven, noe beinmaterialet bekrefter, da det trolig stammer fra ett og samme individ. I følge analysen til prof. dr. med. Holck indikerer beinbiter med skallesøm et voksent individ. Det er likevel usikkert å si noe om alder, samt kjønn på den døde (Holck 2004).

Den gravlagte fikk med seg en mulig beinnål som gravgave. Det er dessverre kun et lite fragment igjen av beinnålen, og den kan derfor vanskelig dateres. Det bearbejdet beinfragmentet lå i samme funnpose som de brente beina fra graven. Det ble ikke funnet andre gjenstander eller trekull som kan knyttes til eller datere gravrøysa.

Det ble ikke gjort noen daterende funn i den undersøkte gravrøysa, men de brente beina egner seg til ¹⁴C-datering. Beinprøver er sendt til Laboratoriet for radiologisk datering i Trondheim, for datering. Ut fra behandlingen og deponeringen av de brente beina kan graven trolig plasseres i yngre bronsealder, periode V og VI, innenfor tidsperioden 900 til 500 f. Kr (Melheim 2001:72).

I løpet av utgravningen ble det påvist bosetningsspor i form av to mulige stolpehull og ett mulig ildsted under gravrøysa. Disse kan ikke settes i forbindelse med graven. Det ble ikke gjort noen daterende funn i strukturene. En sannsynlig tolkning er at dette er rester av boplassaktiviteter i området før gravrøysa ble anlagt.

Til sammen 14 artefakter foreligger fra utgravningen sommeren 2003. Flintfunnene består av både produksjonsavfall og redskaper, blant annet en flintskraper (C. 53231/1) og et flintavslag med retusj som kan ha hatt funksjon som en skraper (C. 53229/1). Leirkarskårene er klebermettet, grove og uten ornamentikk. Funnene kan vanskelig settes i forbindelse med graven. Trolig kan artefaktene knyttes til boplassaktiviteter i området før gravrøysa ble anlagt.

OSLO 16.02.2004

.....

Feltleder

9 LITTERATURLISTE

Broholm, H. C 1949: *Danmarks bronzealder. Fjerde bind.* Danmarks kultur i yngre bronzealder. Nyt nordisk forlag, København.

Bårdseth, G. A. 2004: *E6-prosjektet Østfold. Årsrapport 2004.* Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen.

Fyllingen, H. 2003: E6-prosjektet Østfold, Råde kommune. *Osteologisk rapport lok. 38, Grimstad østre 3/2.* Upublisert rapport, top.ark.

Grindkåsa, L. 2003: *Rapport fra utgravning av bronsealderøys på Jong i Bærum, 2002.* Upublisert registreringsrapport, top.ark.

Jensen, J. 2002: Danmarks oldtid. Bronzealder 200 – 500 f.Kr., bind 2.

Melheim, L. 2001: *Gjennom ild og vann. Graver og depoer som kilde til kosmologi i bronsealderens Øst-Norge.* Hovedfagsoppgave ved Universitetet i Oslo.

Resi, H. G. 1986: *Gravplassen Hunn i Østfold.* Norske Oldfunn XII.

Scheen, R. 1975: Innberetning om undersøkelse av to gravhauger på Grimstad, gnr. 3, bnr. 2, Råde, Østfold. Upublisert innberetning, top.ark.

Vibe-Müller, K. 1987: Gravfeltene på Ula, Glemmen, Østfold. Keltisk jernalder, romertid og folkevandringstid. *Varia 13*, Universitetets Oldsaksamling.

Vikshåland, L. H. 2002a: Rapport fra kulturhistorisk registrering av automatisk fredete kulturminner i forbindelse med utvidelsen av E6 gjennom Råde kommune. Upublisert registreringsrapport. Finnes i Østfold fylkeskommunes arkiv.

Vikshåland, L. H. 2002b: Kulturhistorisk registrering av automatisk fredete kulturminner. I forbindelse med breddeutvidelsen av E6 fra Svingenskogen til grensen Sarpsborg / Råde. Upublisert registreringsrapport. Finnes i Østfold fylkeskommunes arkiv.

Wangen, V. 1999a: *Gravfeltet på Gunnarstorp. I. Et monument over dødsriter og kultutøvelse.* Avhandling til magistergrad i nordisk arkeologi IAKN, Det historisk-filosofiske fakultetet. Universitetet i Oslo.

Wangen, V. 1999b: *Gravfeltet på Gunnarstorp. II. Katalog.* Avhandling til magistergrad i nordisk arkeologi IAKN, Det historisk-filosofiske fakultetet. Universitetet i Oslo.

9.1 ANDRE KILDER

Holck, P. 2004: *Undersøkelse av brente bein fra E6-Østfold prosjektet.* Brev av dato 06.01.2004, til Gro Anita Bårdseth, UKM, Fornminneseksjonen fra Per Holck, Anatomisk institutt, Antropologisk avdeling, UiO. Top.ark.

Universitetet i Oslo, UKM, Fornminneseksjonen 2003: "Delprosjektplan. Undersøkelse av automatisk fredete kulturminner (bosettingsspor, dyrkingsspor, gravrøys). Reguleringsplan for E6 4-felt Råde kommune Grimstad østre 3/2, Strømhaug 56/1, Lundeby østre 63/2, Lundeby vestre 63/4, Borge vestre 65/6 og 65/13, Åkerberg midtre og Ileby nordre 82/4, Missingen søndre 84/1, Råde kommune, Østfold." Upublisert prosjektplan, top.ark.

10 VEDLEGG

10.1 KOMMENTAR

10.2 STRUKTURLISTE

10.3 FUNNLISTE

10.4 PRØVELISTE

10.5 DATERINGSLISTE

10.6 TEGNINGSLISTE

10.7 FOTOLISTE

10.8 KART

10.8.1 ORTOFOTO MED LOKALITET 38 AVMERKET, 1:5000.

10.8.2 OVERSIKTSKART MED LOKALITET 38 AVMERKET, 1:5000.

10.8.3 LOKALITET 38 TOLKNINGER, 1:200.

10.8.4 RØYS TOLKNING, 1:70.

10.9 TILVEKSTTEKST

Kommentar til rapport – Lokalitet 38

Det er avvik mellom nokre av tolkingane framlagt i vedlagte rapport og Varia 65. Dei viktigaste er:

- Dei moglege stolpehola under gravrøysa som er omtala i rapporten er utelatt i Varia 65.
- Keramikkmaterialet frå granskinga som er omtala i rapporten er kassert då det viste seg å vere littisk.

Avvik mellom C-nummer og undernummer i rapport og Varia 65 kan forekomme og skuldast korrigeringar i gjenstandsbasen. Bruken av C-nummer med undernummer i Varia 65 er oppdatert med omsyn til desse korreksjonane.

Litteratur

Bårdseth G. A. 2007: *Hus og gard langs E6 i Råde kommune*. Varia 65. Kulturhistorisk museum. Fornminneseksjonen. Universitetet i Oslo.

Vedlegg 10.2, strukturliste

Struktur nr.	Form/flaten	Dybde i profil	Diameter	Lengde	Bredde	Fyllmasser	Tolkning
1	Rektangulær	0	0	12	12	Stein	
2	Oval	11	0	90	90	Sand	
3	Oval	0	0	20	50	Sand	Udefinert
4	Oval	8	0	54	32	0	Avskrevet
5	Oval	0	0	80	42	Grus	Stolpehull
6		0	0	0	0	0	Avskrevet
7		0	0	0	0	0	Avskrevet
8		0	0	0	0	0	Avskrevet
9		0	0	0	0	0	Avskrevet
10		0	0	0	0	0	Avskrevet
11	Oval	8		0	0	Grus	Stolpehull
12		0	0	0	0	0	
13		0	0	0	0	0	
14		0	0	0	0	0	
15	Rund	4	0	35	40	0	Avskrevet
16	Ujevn	0	0	0	0	0	
17	Rund	24	0	0	0	0	Avskrevet
18	Rund	0	0	0	0	0	Avskrevet
19	Oval	0	0	60	70	0	Avskrevet
20		0	0	0	0	0	

Vedlegg 10.3, funnliste

C-nr.	U-nr.	Funn-nr. (felt)	Struktur- nr.	Gjenstandstype	Materiale
53229	1	13	1	Avslag	flint
53229	2	8	1	Kjerne	flint
53229	3	10	1	Fragment	kvarts
53229	4	11		Fragment	kvarts
53229	5	12	1	Fragment	kvarts
53229	6	15, 19, 20	1	Bein, brente	bein
53231	1	2		Avslag	flint
53231	2	1		Avslag	flint

Vedlegg 10.4, prøveliste

C-nr.	U-nr.	Funn-nr. (felt)	Struktur-nr.	Prøvetype	Kontekst	Datering
53229	7	21	1	Prøve, kull	Kullprøve tatt ut sentralt NØ i gravrøysa, rundt en stor stein hvor det ble påvist 141g brente bein. Kullprøven er ikke tatt fra noen sikker kontekst og trolig er den et resultat av nyere tids forstyrrelser.	
53230	1	MF-1	2	Prøve, makro	Grav.	
53230	2	MF-3	3	Prøve, makro	Mulig ildsted, påvist under gravrøysa. Prøve tatt ut i struktur S-3, mulig rest av ildsted, fra kulturlag under selve gravrøysa. Makrofossil nr. 03.	
53230	3	MF-5	5	Prøve, makro	Mulig stolpehull. Prøve tatt ut fra nordre del av S-5.	
53230	4	MF-2	11	Prøve, makro	Mulig stolpehull, påvist under selve gravrøysa. Prøve tatt ut fra nordre halvdel av struktur S-11, tolket som mulig stolpehull.	
53230	5	MF-4	16	Prøve, makro	Udefinert.	

Vedlegg 10.5, dateringsliste

Prøve ID	Materiale	Kontekst	Ukalibrert alder BP	Kalibrert alder eit sigma
TUa-4600	Brent bein, uspesifisert	S-1, Grav	2430±50	BC 755-400

Vedlegg 10.6, tegningliste

Tegning-nr.	Motiv	Målestokk	Sign
1	Arealoversikt slik røysen er fremrenset per 08.07.03.	1:100	09.07.03.HF/CS
2	Gravrøys, plantegning NV-kvadrant.	1:20	10.07.03.LMBJ
3	Gravrøys, plantegning, fortsettelse av SV-kvadrant.	1:20	10.07.03.LMBJ
4	Gravrøys, plantegning, SV-kvadrant.	1:20	10.07.03.OAK
5	Gravrøys, plantegning, NØ-kvadrant.	1:20	08.07.03.LMBJ
6	Gravrøys, plantegning, SØ-kvadrant.	1:20	07.07.03.IY
7	Oversikt tegnede områder gravrøys, plan.	1:100	11.07.03.HF
8	Gravrøys, vestre del av profilbenk.	1:20	17.07.03.HF
9	Gravrøys, vestre del av profilbenk.	1:20	17.07.03.HF
10	Planutsnitt av profilbenk. NV-kvadrant av røys.	1:20	18.07.03.HF
11	Planutsnitt av profilbenk. SV-kvadrant av røys.	1:20	18.07.03.HF
12	Plantegning over strukturer i NV/NØ-kvadrant.	1:20	24.07.03.HF
13	Plantegning over strukturer i NV-kvadrant.	1:20	29.07.03.HF
14	A7-10 og A19, plan.	1:20	24.07.03.LMBJ
15	Oversikt anlegg i røysen.	1:100	31.07.03.HF
16	Rentegning av S2, S-3, S-5 og S-11, plan og profil.	1:20	KVB
17	Strukturer under gravrøys.	1:20	KVB
18	Rentegning av gravrøys. ¹		

¹ Tegningen oppbevares i separat hylse.

Vedlegg 10.7, fotoliste

FOTOLISTE

CF.27866-27869

Negativ nr.	Bildernr.	Flimtype	Lokalitet	Struktur	Plan	Profil	Oversikt	Arbeid	Kontekst	Tolkning	Kommentarer	Personer i bilde	Tatt mot	Dato	Fotograf	Database nr.
27865	29	Papir	Molteberg		0	0	-1	0			Sjakt 12, lokalitet 57, Molteberg 647/14. Foto viser utsnitt av østlig profil, overgangen majford - torv. Torvlaget som		NØ	02.10.2 003	Hilde Fyllingen	527
	32	Papir	Molteberg		0	0	-1	0			Sjakt 18, lok. 57, Molteberg 647/14. Foto av overgang/ytergrense av steinalderlokalitet.		NNV	02.10.2 003	Hilde Fyllingen	524
	36	Papir	Molteberg	S-13	-1	0	0	0		Stolpehull	Stolpehull S-13, sjakt 2, lokalitet 23b, Molteberg 647/14.		Nord	26.09.2 003	Hilde Fyllingen	520
	35	Papir	Molteberg		0	-1	0	0			Profilfoto av prøvestikk 2, lokalitet 57, Molteberg 647/14. Steinalderlokalitet.		SØ	30.09.2 003	Hilde Fyllingen	521
	34	Papir	Molteberg	S-20	0	0	-1	0			Oversiktsbilde av ardsnor S-20, sjakt 3, lokalitet 23b, Molteberg 647/14.		Nord	30.09.2 003	Hilde Fyllingen	522
	33	Papir	Molteberg		0	-1	0	0			Profilfoto av prøvestikk 3, lokalitet 57, Molteberg 647/14.		NNV	30.09.2 003	Hilde Fyllingen	523
	24	Papir	Molteberg		0	0	-1	0			Utsikt mot steinalderlokalitet 57, Molteberg 647/14. Hellerstingsberg i bakgrunn av lokaliteten. Inmndling i sjakt	Christer Tonning.	NV	02.10.2 009	Hilde Fyllingen	532
	31	Papir	Molteberg		0	0	-1	0			Utsikt mot dagens E6, viser helling i terrenget ved Molteberg 647/14. Lokalitet 23b ligger der gravemaskinen står.		SSØ	02.10.2 003	Hilde Fyllingen	525
	28	Papir	Molteberg		0	0	-1	0			Sjakt 12, lokalitet 57, Molteberg 647/14. Øverste del av sjakten viser skillet i massen i overgangen til lokalitet 57.		Sør	02.10.2 003	Hilde Fyllingen	528
	27	Papir	Molteberg		0	0	-1	0			Utsikt over steinalderlokalitet 57, Molteberg 647/14. Inmndling foregår i sjakt 9.	Christer Tonning.	SSØ	02.10.2 003	Hilde Fyllingen	529
	26	Papir	Molteberg		0	0	-1	0			Eiendommen til Einar Olsen. Senter av lokalitet 57 er trolig mellom huset og riksveit 118 til høyre. Denne slutningen er		SØ	02.10.2 003	Hilde Fyllingen	530
	25	Papir	Molteberg		0	0	0	0			Hellerstingsfelt med ID 006574 ligger like ved lokalitet 57 og 23b, Molteberg 647/14. Om lag 20 meter fra		SV	02.10.2 003	Hilde Fyllingen	531
	30	Papir	Molteberg		0	-1	0	0			Sjakt 12, lokalitet 57, Molteberg 647/14. Foto viser utsnitt av bunn i østlig profilvegg. Torvlaget som avgrenser		NØ	02.10.2 003	Hilde Fyllingen	526
27866	28	Dias	38		0	0	0	-1			Undersøkelsen av gravrøysa er i gang.	Hilde Fyllingen, Ole A.I Kjos, Lise Marie	Øst	03.07.2 003	CS	909
	27	Dias	38		0	0	0	-1			Tegner gravrøys.	Ingrid Ysgård.	SØ	07.07.2 003	CS	910
	26	Dias	38		0	0	0	-1			Tegner gravrøys.	Ingrid Ysgård.	SØ	07.07.2 003	CS	911

Negativ nr.	Bildernr.	Filmtype	Lokalitet	Struktur	Plan	Proff	Oversikt	Arbeid	Kontekst	Tolkning	Kommentarer	Personer i bilde	Tatt mot	Dato	Fotograf	Database nr.
27866	29	Dias	38			0	0	-1			Undersøkelsen av gravrøysa er i gang.	Hilde Fyllingen, Ole A.I. Kjos, Lise Marie	Øst	03.07.2003	CS	908
	24	Dias	38			0	0	-1			Renser frem gravrøys.	Hilde Fyllingen.	NV	08.07.2003	CS	913
	34	Dias	38			0	0	0			Foto tatt fra taket av gravemaskin. Gravrøysa blir ryddet.		Øst	01.07.2003	CS	903
	23	Dias	38			0	0	-1			Foto av mulig brolagt område i utkanten av gravrøys, mot NØ. Lenger ut i undersøkelsen ble det klart at dette er den		NØ	08.07.2003	CS	914
	22	Dias	38			0	0	-1			Foto tatt fra taket av gravemaskin.	Ole A.I. Kjos og Tom Røddereth		08.07.2003	CS	915
	25	Dias	38			0	0	-1			Tegning av gravrøys.	Lise Marie B. Johansen og Ole A.I.	Nord	08.07.2003	CS	912
	30	Dias	38			0	0	0			Oversiktsfoto over området som ble sjekket vest for selve gravrøysa. Gravrøysa ligger på moreneryggen, her var det		SV	03.07.2003	CS	907
	31	Dias	38			0	0	-1			Oversiktsfoto over området som ble sjekket vest for selve gravrøysa. Gravrøysa ligger på moreneryggen, her var det		SV	03.07.2003	CS	906
	33	Dias	38			0	0	-1			Foto tatt fra taket av gravemaskin. Gravrøysa blir ryddet.		Øst	01.07.2003	CS	904
	35	Dias	38			0	0	-1			Foto tatt fra taket av gravemaskin. Gravrøysa blir ryddet.		Øst	01.07.2003	CS	902
	36	Dias	38			0	0	0			Oversiktsfoto tatt fra bro over E&, før rydding av gravrøys.		NV	01.07.2003	CS	901
	37	Dias	38			0	0	-1			Oversiktsfoto av lokalitet 38 før rydding av gravrøysa.		Vest	01.07.2003	CS	900
	11	Dias	38			0	0	-1			Foto tatt fra 15 meter høy lift. Med mennesker.	Hilde Fyllingen og Lise-Marie B.	SØ	10.07.2003	CS	926
	21	Dias	38			0	0	-1			Foto tatt fra 15 meter høy lift. Med og uten målestokk.		SØ	10.07.2003	CS	916
	32	Dias	38			0	0	-1			Foto tatt fra taket av gravemaskin. Gravrøysa blir ryddet.		Øst	01.07.2003	CS	905
	3	Dias	38			0	0	-1		Gravrøys	Foto tatt fra 15 meter høy lift.		SØ	10.07.2003	CS	933

Negativ nr.	Bildnr.	Filmtype	Lokalliet	Struktur	Plan	Profi	Oversikt	Arbeid	Kontekst	Tolkning	Kommentarer	Persone(r) i bilde	Tatt mot	Dato	Fotograf	Database nr.
27866	1	Dias	38		0	0	-1	0	Gravrøys		"Nærbilde" av stene i gravrøysa, med målestokk.		SØ	10.07.2 003	CS	935
	13	Dias	38		0	0	-1	0			Oversiktsfoto over område nord for og bak gravrøys. Her kan man se at gravrøysa har blitt forstyrt i forbindelse med		Nord	10.07.2 003	CS	924
	2	Dias	38		0	0	0	-1	Gravrøys		Foto av jentene tatt fra lift.	Hilde Fyllingen og Lise-Marte B.	SØ	10.07.2 003	CS	934
	20	Dias	38		0	0	-1	0			Foto tatt fra 15 meter høy lift. Med og uten målestokk.		SØ	10.07.2 003	CS	917
	4	Dias	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Foto tatt fra 15 meter høy lift.		SØ	10.07.2 003	CS	932
	5	Dias	38		0	0	-1	0			Foto av avdekket område vest for gravrøys, innenfor dette området ble det funnet en rekke løstunn, men ingen påviste		NV	10.07.2 003	CS	931
	6	Dias	38		0	0	-1	0			Foto tatt fra 15 meter høy lift.		SØ	10.07.2 003	CS	930
	8	Dias	38		0	0	-1	0			Utsikt fra toppen av lift tatt mot nordvest.		NV	10.07.2 003	CS	929
	9	Dias	38		0	0	-1	0			Oversiktsfoto av området øst for selve gravrøysa.		Øst	10.07.2 003	CS	928
	17	Dias	38		0	0	-1	0			Foto tatt fra 15 meter høy lift. Med og uten målestokk.		SØ	10.07.2 003	CS	920
	10	Dias	38		0	0	-1	0			Foto tatt fra 15 meter høy lift.		SØ	10.07.2 003	CS	927
	19	Dias	38		0	0	-1	0			Foto tatt fra 15 meter høy lift. Med og uten målestokk.		SØ	10.07.2 003	CS	918
	18	Dias	38		0	0	-1	0			Foto tatt fra 15 meter høy lift. Med og uten målestokk.		SØ	10.07.2 003	CS	919
	16	Dias	38		0	0	-1	0			Foto tatt fra 15 meter høy lift. Med og uten målestokk.		SØ	10.07.2 003	CS	921
	15	Dias	38		0	0	-1	0			Foto tatt fra 15 meter høy lift. Med og uten målestokk.		SØ	10.07.2 003	CS	922
	14	Dias	38		0	0	-1	0			Foto tatt fra 15 meter høy lift. Med og uten målestokk.		SØ	10.07.2 003	CS	923

Negativ nr.	Bildernr.	Filmtype	Lokalitet	Struktur	Plan	Prof	Oversikt	Arbeid	Kontekst	Tolkning	Kommentarer	Personer i bilde	Tatt mot	Dato	Fotograf	Database nr.
27866	12	Dias	38		0	0	-1	0			Foto tatt fra 15 meter høy litt. Med mennesker.	Hilde Fyllingen og Lise-Marie B.	SØ	10.07.2 003	CS	925
27867	33	Dias	38		0	0	0	-1	Gravrøys		Arbeid med gravemaskin, store stein ble løftet ut av gravrøysa med klo.	Ole A.I. Kjos	Nord	14.07.2 003	CS	940
	25	Dias	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Profilbenk.		Øst	16.07.2 003	CS	948
	27	Dias	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Foto av profilbenk tatt fra taket av gravemaskin.		Øst	16.07.2 003	CS	946
	24	Dias	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Nærbilde av profilbenk.		Øst	16.07.2 003	CS	949
	28	Dias	38		0	0	0	-1	Gravrøys		Arbeidsbilde, profilbenk.	Lise-Marie B. Johansen, Ole A.I.	Øst	16.07.2 003	CS	945
	37	Dias	38		0	0	0	-1	Gravrøys		Foto av tydelig påført stein i gravrøysa, da steinen har en stor rot under seg. Flere steiner av denne størrelsen finnes i		Øst	14.07.2 003	CS	936
	29	Dias	38		0	0	0	-1	Gravrøys		Profilbenken i gravrøysa.	Hilde Fyllingen og Ole A.I. Kjos.	Nord	16.07.2 003	CS	944
	26	Dias	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Nærbilde av profilbenk, tatt fra taket av gravemaskin.		Øst	16.07.2 003		947
	30	Dias	38		0	0	0	-1	Gravrøys		Renser frem profilbenken i gravrøysa, det er 30 varmegrader.	Hilde Fyllingen.	Nord	16.07.2 003	CS	943
	36	Dias	38		0	0	0	-1	Gravrøys		Foto av tydelig påført stein i gravrøysa, da steinen har en stor rot under seg. Flere steiner av denne størrelsen finnes i		Øst	14.07.2 003	CS	937
	32	Dias	38		0	0	0	-1	Gravrøys		Arbeid med gravemaskin, store stein ble løftet ut av gravrøysa med klo.	Ole A.I. Kjos og Lise-Marie B. Johansen.	Nord	14.07.2 003	CS	941
	34	Dias	38		0	0	0	-1	Gravrøys		Arbeid med gravemaskin, store stein ble løftet ut av gravrøysa med klo.	Ole A.I. Kjos	Nord	14.07.2 003		939
	35	Dias	38		0	0	0	-1	Gravrøys		Arbeid med gravemaskin, store stein ble løftet ut av gravrøysa med klo.	Ole A.I. Kjos	Nord	14.07.2 003	CS	938
	23	Dias	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Profilbenk.		Nord	16.07.2 003	CS	930
	14	Dias	38		0	0	0	0	Gravrøys		Stor jordfast stein i NØ-kvadrant.		Vest	17.07.2 003	LMBJ	959

Negativ nr.	Bildennr.	Filmtype	Lokalitet	Struktur	Plan	Profil	Oversikt	Arbeid	Kontekst	Tolkning	Kommentarer	Personer i bilde	Tatt mot	Dato	Fotograf	Database nr.
27867	31	Dias	38		0	0	0	-1	Gravroys			Ole I.A. Kjos, Tom Ridderseth og Lise-	Nord	16.07.2003	CS	942
	10	Dias	38		0	0	0	0	Gravroys		De store steinene i røysa er nå fjernet, foto tatt før opprensning.		Nord	21.07.2003	CS	963
	22	Dias	38		0	0	-1	0	Gravroys		Foto av profilbenk tatt fra taket på gravemaskinen, uten nålestokk.		Øst	16.07.2003	CS	951
	16	Dias	38		0	0	-1	0	Gravroys		Foto av profilbenk, SØ-kvadrant.		Vest	17.07.2003	LMBJ	957
	7	Dias	38		0	0	-1	0	Gravroys		Område hvor konsentrasjonen av de brente beinene ble funnet. Annet: resten av filmen ble spillet tilbake, da det ble		Nord	21.07.2003	CS	966
	9	Dias	38		0	0	-1	0	Gravroys		Område hvor konsentrasjonen av de brente beinene ble funnet.		NV	21.07.2003	CS	964
	11	Dias	38		0	0	0	0	Gravroys		Område med funn av brente bein, før opprensning.		Nord	18.07.2003	OAK	962
	12	Dias	38		0	0	-1	0	Gravroys		Profilbenk/stor jordfast stein, sett mot sør-vest.		SV	17.07.2003	OAK	961
	20	Dias	38		0	0	0	-1	Gravroys		Ole reiser østre del av profilbenken.		Sør	17.07.2003	CS	953
	15	Dias	38		0	0	0	-1	Gravroys		Hilde tegner profilbenk.	Hilde Fyllingen.	Vest	17.07.2003	OAK	958
	17	Dias	38		0	0	-1	0	Gravroys		Foto av profilbenk, NØ-kvadrant.		Vest	17.07.2003	LMBJ	956
	18	Dias	38		0	0	-1	0	Gravroys		Oversiktsfoto av masser i østre del av gravroysa etter graving.		Sør	17.07.2003	LMBJ	955
	19	Dias	38		0	0	-1	0	Gravroys		Oversiktsfoto av masser i østre del av gravroysa etter graving.		Sør	17.07.2003	LMBJ	954
	13	Dias	38		0	0	-1	0	Gravroys		Oversiktsfoto av området mellom to jordfaste stein i gravroysa.		Nord	17.07.2003	LMBJ	960
	8	Dias	38		0	0	-1	0	Gravroys		Område hvor konsentrasjonen av de brente beinene ble funnet.		Nord	21.07.2003	CS	965
	21	Dias	38		-1	0	-1	0	Gravroys		Foto av undergrunnen i den vestre delen av røysa. Massen som ligger under stein og torv.		Nord	17.07.2003	CS	952

Negativ nr.	Bildens.	Filmtype	Lokalitet	Struktur	Plan	Profi	Oversikt	Arbeid	Kontekst	Tolkning	Kommentarer	Personer i bilde	Tatt mot	Dato	Fotograf	Database nr.
27868	25	Papir	1		0	0	-1	0			Oversiktsfoto av del av lokalitet 1, nordøst for veien.		Nord	23.07.2 003	CS	978
	24	Papir	1		0	0	-1	0			Oversiktsfoto av del av lokalitet 1, nordøst for veien.		Nord	23.07.2 003	CS	979
	23	Papir	1		0	0	0	-1			Arbeidsbilde fra første dag ved lokalitet 1.	Ole A.I. Kjos og Sumniva.	Nord	23.07.2 003	CS	980
	22	Papir	1		-1	0	0	0			Stolpehull ved lokalitet 1, strukturene har på dette tidspunktet ikke fått noen nummer.		Nord	23.07.2 003	CS	981
	19	Papir	38		0	0	0	0	Gravroys		Foto av fire mulige strukturer, som ligger under gravroysa, lokalitet 38. Strukturene er noe uvisse.		NØ	24.07.2 003	CS	984
	26	Papir	1		0	0	0	-1			Arbeidsbilde fra lok. 1, maskinell flatavdekking.	Ole A.I. Kjos og Sumniva.	NV	23.07.2 003	CS	977
	35	Papir	38		0	0	-1	0	Gravroys		Funn av flint mellom to store steiner i gravroysa. Foto av flint in situ.		NØ	22.07.2 003	LMBJ	968
	21	Papir	1		0	0	0	-1			Arbeidsbilde fra lok. 1, den store gropen er en mulig flintavdekkingsgruppe, S50.	Ole A.I. Kjos.	NV	23.07.2 003	CS	982
	27	Papir	1		0	0	-1	0			Oversiktsfoto over lokalitet for flatavdekking.		Vest	23.07.2 003	CS	976
	28	Papir	1		0	0	-1	0			Oversiktsfoto over lokalitet for flatavdekking.		Nord	23.07.2 003	CS	975
	29	Papir	1		0	0	-1	0			Oversiktsfoto over lokalitet for flatavdekking.		Vest	23.07.2 003	CS	974
	30	Papir	1		0	0	-1	0			Oversiktsfoto over lokalitet 1, for flatavdekking. Annet det ble på dette tidspunktet undersøkt på to ulike lokaliteter, men		Vest	23.07.2 003	CS	973
	31	Papir	38		0	0	0	0	Gravroys		Funn av flint mellom to store steiner i gravroysa.		SØ	22.07.2 003	LMBJ	972
	32	Papir	38		0	0	0	-1	Gravroys		Området hvor det ble funnet flint. Ole titter frem mellom steinene.	Ole A.I. Kjos	SØ	22.07.2 003	LMBJ	971
	34	Papir	38		0	0	-1	0	Gravroys		Funn av flint mellom to store steiner i gravroysa. Foto av flint in situ.		NØ	22.07.2 003	LMBJ	969
	18	Papir	38		0	0	-1	0	Gravroys		Oversiktsfoto av S-7, S-8, S-9 og S-10. Strukturene ligger under selve gravroysa.		SV	24.07.2 003	CS	985

Negativ nr.	Bildernr.	Filmtype	Lokallitet	Struktur	Plan	Profil	Oversikt	Arbeid	Kontekst	Tolkning	Kommentarer	Personer i bilde	Tatt mot	Dato	Fotograf	Database nr.
27863	36	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Funn av flint mellom to store steiner i gravrøysa. Foto av flint in situ.	NØ	22.07.2003	LMBJ	967	
	33	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Funn av flint mellom to store steiner i gravrøysa.	SØ	22.07.2003	LMBJ	970	
	6	Papir	38	S-5	0	-1	0	0	Gravrøys		S-5, profil, mulig stolpehull. Strukturen er påvist under selve gravrøysa.	NNØ	25.07.2003	LMBJ	997	
	20	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Foto av fire mulige strukturer, som ligger under gravrøysa, lokalitet 38.	NØ	24.07.2003	CS	983	
	17	Papir	38	S-8	-1	0	0	0	Gravrøys		Planfoto av S-8, senere tolket som natur.	SV	24.07.2003	CS	986	
	2	Papir	38		-1	0	0	0	Gravrøys		S-3 er påvist under selve gravrøysen, strukturen er tolket til å være et mulig fidsæd.	Sor	28.07.2003	LMBJ	1001	
	3	Papir	38	S-3	-1	0	0	0	Gravrøys		S-3 er påvist under selve gravrøysen, strukturen er tolket til å være et mulig fidsæd.	Nord	28.07.2003	LMBJ	1000	
	5	Papir	38	S-5	0	-1	0	0	Gravrøys		S-5, profil, mulig stolpehull. Strukturen er påvist under selve gravrøysa.	NNØ	25.07.2003	LMBJ	998	
	1	Papir	38	S-2	0	-1	0	0	Gravrøys		S-2 ble tolket som bunn av grav, da det ble funnet brente bein innenfor dette kulturfaget.	Nord	28.07.2003	LMBJ	1002	
	7	Papir	38	S-5	0	-1	0	0	Gravrøys		S-5, profil, mulig stolpehull. Strukturen er påvist under selve gravrøysa.	NNØ	25.07.2003	LMBJ	996	
	8	Papir	38		0	-1	0	0	Gravrøys		S-8, ved snitting tolket som natur.	NØ	25.07.2003	CS	995	
	15	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Oversiktsfoto av området hvor de brente beina ble funnet. Der massen skiller seg noe ut er det sprøyet med vann (S-2 til	NØ	24.07.2003	CS	988	
	4	Papir	38	S-5	0	-1	0	0	Gravrøys		S-5, profil, mulig stolpehull. Strukturen er påvist under selve gravrøysa.	NNØ	25.07.2003	LMBJ	999	
	16	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Oversiktsfoto av området hvor de brente beina ble funnet. Der massen skiller seg noe ut er det sprøyet med vann (S-2 til	NØ	24.07.2003	CS	987	
	9	Papir	38	S-8	0	0	0	0	Gravrøys		S-8, ved snitting tolket som natur.	NØ	25.07.2003	CS	994	
	14	Papir	38	S-2	-1	0	0	0	Gravrøys		Planfoto av S-2. Strukturen er tolket som mulig bunn av grav, da det ble funnet brente bein i strukturen.	Sor	24.07.2003	CS	989	

Negativ nr.	Bildernr.	Filmtype	Lokalitet	Struktur	Plan	Profi	Oversikt	Arbeid	Kontekst	Tolkning	Kommentarer	Personer i bilde	Tatt mot	Dato	Fotograf	Database nr.
27868	13	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Som foto 16, område med mulig kulturlag, under gravrøys (S-2-S-6).		NØ	24.07.2003	CS	990
	12	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Som foto 16, område med mulig kulturlag, under gravrøys (S-2-S-6).		SV	24.07.2003	CS	991
	11	Papir	38		0	0	0	-1	Gravrøys			Lise-Marie B. Johansen, Gro Anita	Sør	25.07.2003	CS	992
	10	Papir	38	S-9	0	-1	0	0	Gravrøys		S-9, ved snitting tolket som natur.		Nord	25.07.2003	CS	993
27869	27	Papir	38	S-11	-1	0	0	0	Gravrøys	Stolpehull	S-11 mulig stolpehull påvist under gravrøys. Mulig at det her er noe rot i fotolisten, dette skal være et profilfoto, men det		Nord	28.07.2003	HF	1012
	22	Papir	38	S-12, S-17	-1	0	0	0	Gravrøys		S-12 og S-17 ble ved snitting tolket som natur.		SV	30.07.2003	HF	1017
	23	Papir	38	S-17	-1	0	0	0	Gravrøys		S-17 tolket som natur, etter snitting.		NNØ	30.07.2003	HF	1016
	24	Papir	38	S-12	-1	0	0	0	Gravrøys		S-12 tolket som natur, etter snitting.		Nord	30.07.2003	HF	1015
	25	Papir	38	S-12	-1	0	0	0	Gravrøys		S-12 tolket som natur, etter snitting.		Sør	30.07.2003	HF	1014
	26	Papir	38	S-15	-1	0	0	0	Gravrøys		S-15 tolket som natur, etter snitting.		Sør	30.07.2003	HF	1013
	21	Papir	38	S-16	-1	0	0	0	Gravrøys		S-16 ble ved snitting tolket som natur.		Nord	30.07.2003	HF	1018
	28	Papir	38	S-11	0	-1	0	0	Gravrøys	Stolpehull	S-11 mulig stolpehull påvist under gravrøys. Mulig at det her er noe rot i fotolisten, dette skal være et profilfoto, men det		NNØ	28.07.2003	HF	1011
	29	Papir	38	S-11	-1	0	0	0	Gravrøys	Stolpehull	S-11 mulig stolpehull påvist under gravrøys.		ØNØ	28.07.2003	HF	1010
	30	Papir	38	S-11	-1	0	0	0	Gravrøys		S-11 mulig stolpehull påvist under gravrøys.		NNØ	28.07.2003	HF	1009
	31	Papir	38	S-4	0	-1	0	0	Gravrøys		S-4 ble senere tolket som natur.		Nord	28.07.2003	HF	1008
	32	Papir	38	S-4	0	-1	0	0			S-4 ble senere tolket som natur.		Nord	28.07.2003	HF	1007

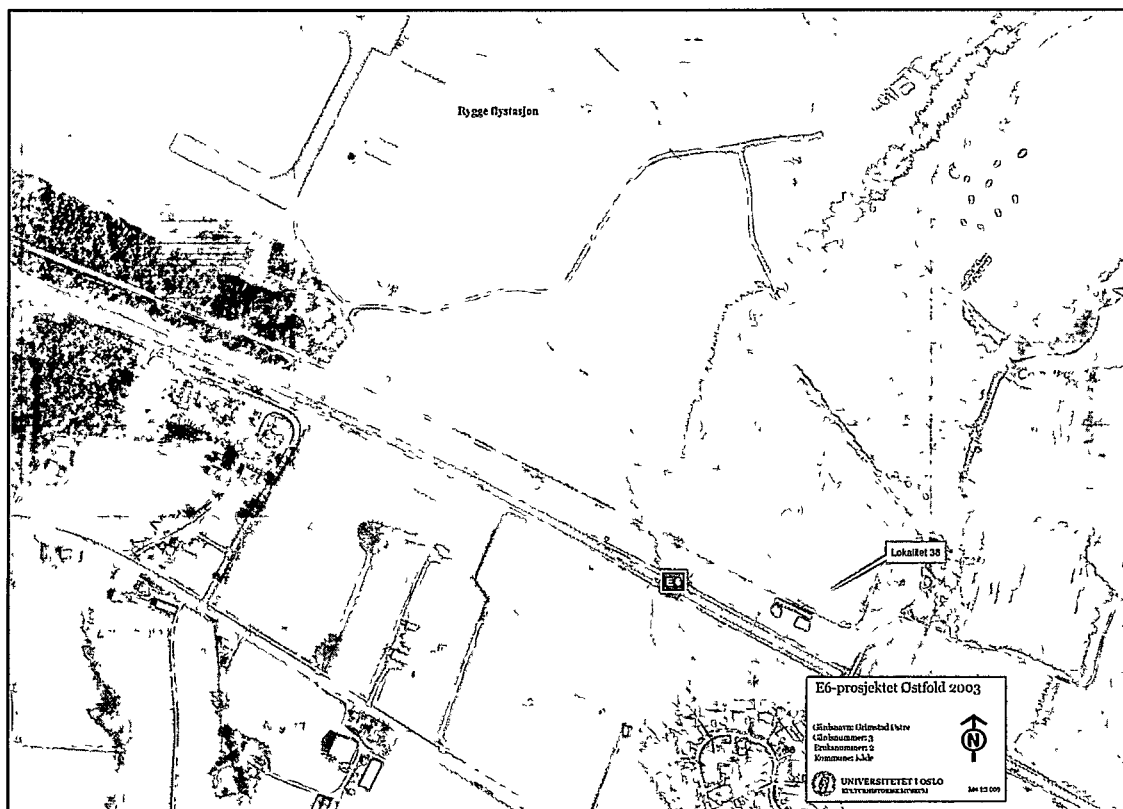
Negativ nr.	Bildnr.	Filmtype	Lokalitet	Struktur	Plan	Profil	Oversikt	Arbeid	Kontekst	Tolkning	Kommentarer	Personer i bilde	Tatt mot	Dato	Fotograf	Database nr.
27869	36	Papir	38		0	0	-1	0			Infoplikat, foto fra både lokalitet 1 og lokalitet 38.			28.07.2003	LMBJ	1003
	34	Papir	38	S-3	0	-1	0	0	Gravrøys		Profil foto av S-3, mulig jidsed. Strukturen er noe usikker. Påvist under gravrøys.		Nord	28.07.2003	LMBJ	1005
	33	Papir	38	S-3	0	-1	0	0	Gravrøys		Profil foto av S-3, mulig jidsed. Strukturen er noe usikker. Påvist under gravrøys.			28.07.2003	LMBJ	1006
	20	Papir	38	S-16	-1	0	0	0			S-16 ble ved snitting tolket som natur. Planfoto av detalj i søndre del av strukturen.		NNØ	30.07.2003	HF	1019
	3	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Utsikt over lokalitet 38 fra bro som krysser dagens E6. Siste foto på denne filmen, da utgravningen av gravrøysa ble		NV	30.07.2003	HF	1036
	35	Papir	38	S-3	0	-1	0	0	Gravrøys		Profil foto av S-3, mulig jidsed. Strukturen er noe usikker. Påvist under gravrøys.		Nord	28.07.2003	LMBJ	1004
	4	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Utsikt over lokalitet 38 fra bro som krysser dagens E6.		Nord	30.07.2003	HF	1035
	5	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Oversiktsfoto av gravrøysa, undersøkelsen er avsluttet.		Nord	30.07.2003	LMBJ	1034
	6	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Oversiktsfoto av gravrøysa, undersøkelsen er avsluttet.		Øst	30.07.2003	LMBJ	1033
	7	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Oversiktsfoto av gravrøysa, undersøkelsen er avsluttet.		Øst	30.07.2003	LMBJ	1032
	8	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Oversiktsfoto av gravrøysa, undersøkelsen er avsluttet.		Nord	30.07.2003	LMBJ	1031
	9	Papir	38		0	0	-1	0	Gravrøys		Oversiktsfoto av gravrøysa, undersøkelsen er avsluttet.		Nord	30.07.2003	LMBJ	1030
	10	Papir	38	S-16	0	-1	0	0	Gravrøys		S-16 ble ved snitting tolket som natur. Avskrevet.		NNØ	30.07.2003	HF	1029
	18	Papir	38		0	0	0	0	Gravrøys		Uvisst hvilken struktur dette er, da det er rot med fotoliste, strukturen ble imidlertid tolket som natur.			30.07.2003	HF	1021
	12	Papir	38	S-12	0	-1	0	0	Gravrøys		S-12 ble ved snitting tolket som natur.		Nord	30.07.2003	LMBJ	1027
	13	Papir	38	S-19	0	-1	0	0	Gravrøys		S-19 ble ved snitting tolket som natur.		Nord	30.07.2003	LMBJ	1026

Negativ nr.	Bildernr.	Filmtype	Lokalitet	Struktur	Plan	Profi	Oversikt	Arbeid	Kontekst	Tolkning	Kommentarer	Personer i bilde	Tatt mot	Dato	Fotograf	Database nr.
27869	14	Papir	38		0	0	0	-1				Lise-Marie B. Johansen.		30.07.2 003	HF	1025
	15	Papir	38		0	0	0	-1	Gravroys			Christine Stene		30.07.2 003	HF	1024
	16	Papir	38		0	0	0	0			Uvisst hvilken struktur dette er, da det er rot med fotoliste, strukturen ble imidlertid tolket som natur.			30.07.2 003	HF	1023
	17	Papir	38		0	0	0	0			Uvisst hvilken struktur dette er, da det er rot med fotoliste, strukturen ble imidlertid tolket som natur.			30.07.2 003	HF	1022
	19	Papir	38	S-18	-1	0	0	0	Gravroys		S-18 ble ved sniling tolket som natur, en rot.		Nord	30.07.2 003	HF	1020
	11	Papir	38	S-18	-1	0	0	0	Gravroys		S-18 ble tolket som natur. Avskrevet.		Øst	30.07.2 003		1028
27870	26	Papir	1	S-103	0	0	-1	0			Foto 4, tatt lengst sør i lokaliteten. Bildet viser store deler av kulturlag S-103.		Vest	01.08.2 003	LMBJ	1047
	25	Papir	1	S-103	0	0	-1	0			Foto 5, bilde nr. 2 tatt lengst sør i lokaliteten. Bildet viser kulturlag S-103, området hvor det er samlet en god del		Vest	01.08.2 003	LMBJ	1048
	24	Papir	1		0	0	-1	0			Foto 6, bilde nr. 3 tatt lengst sør i lokaliteten. Bildet viser noen av de mange påviste stolpehullene, enkelte av stolpene		Vest	01.08.2 003	LMBJ	1049
	23	Papir	1		0	0	-1	0			Foto 7, bilde nr. 4 tatt lengst sør i lokaliteten. På bildet kan man skimte den store gropen, S-50.		Vest	01.08.2 003	LMBJ	1050
	27	Papir	1		0	0	-1	0			Foto 3, bilde nr. 3 fra nord.		Øst	01.08.2 003	LMBJ	1046
	21	Papir	1		0	0	-1	0			Oversiktsbilde over område med en god del stein innenfor lokalitet 1. Området ligger like inn til en hage.		Vest	01.08.2 003	LMBJ	1052
	33	Papir	1		0	0	0	-1				Bernhard Skåland (maskinfører).	Nord	31.07.2 003	CS	1040
	22	Papir	1		0	0	-1	0			Foto 8, bilde nr. 5 tatt lengst sør i lokaliteten, langs Bruksveien.		Vest	01.08.2 003	LMBJ	1051
	28	Papir	1		0	0	-1	0			Foto 2, bilde nr. 2 fra nord.		Øst	01.08.2 003	LMBJ	1045
	29	Papir	1		0	0	-1	0			En serie på 8 bilder som henger sammen, oversiktsfoto av lokaliteten. Foto 1, tatt lengst i nord, langs E6.		Øst	01.08.2 003	LMBJ	1044

Vedlegg 10.8.1, Ortofoto

ORTOFOTO MED LOKALITET 38 AVMERKET, 1:5000.

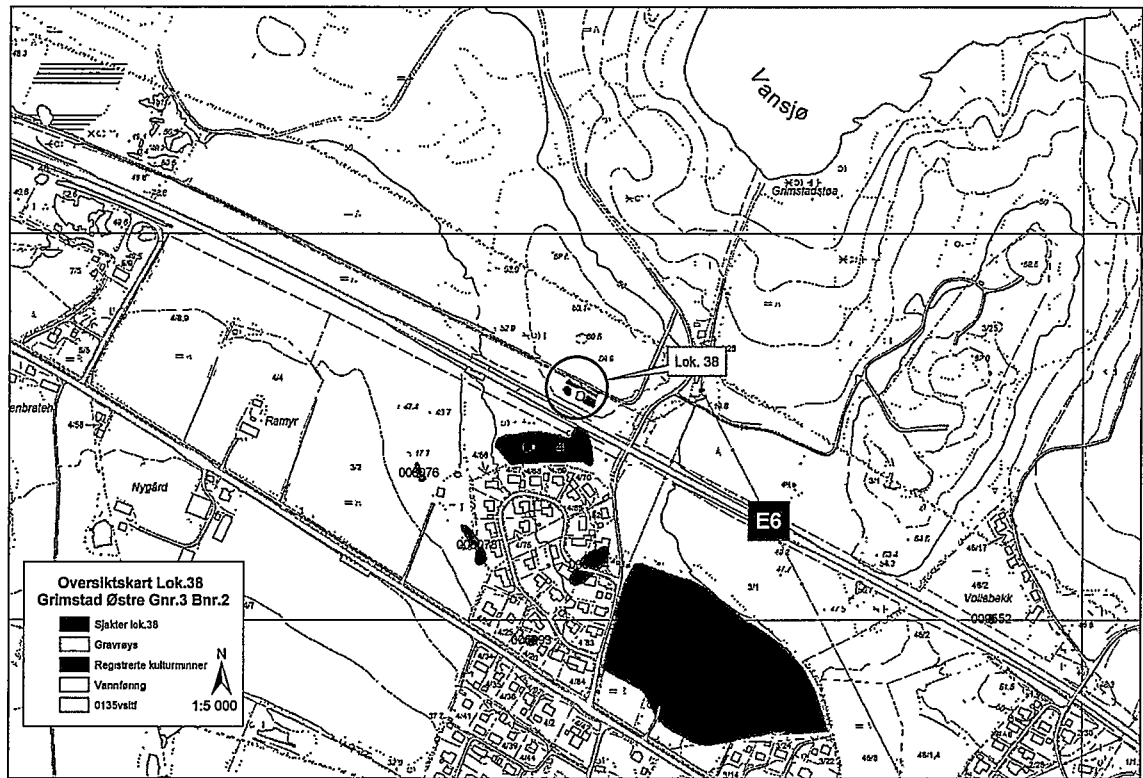
Vedlegg 10.8.1, Ortofoto

Vedlegg 10.8.2, Oversiktskart

OVERSIKTSKART MED LOKALITET 38 AVMERKET, 1:5000.

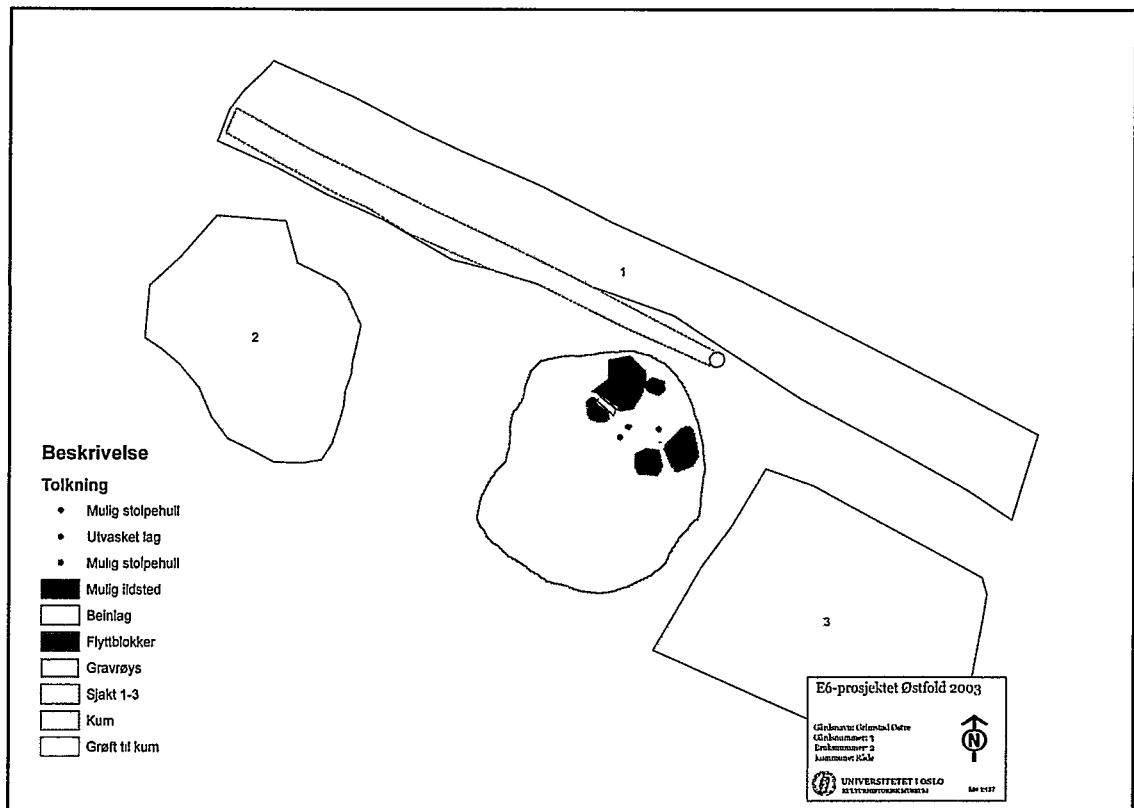
Vedlegg 10.8.2, Oversiktskart

Vedlegg 10.8.3, Tolkninger

LOKALITET 38 TOLKNINGER, 1:200.

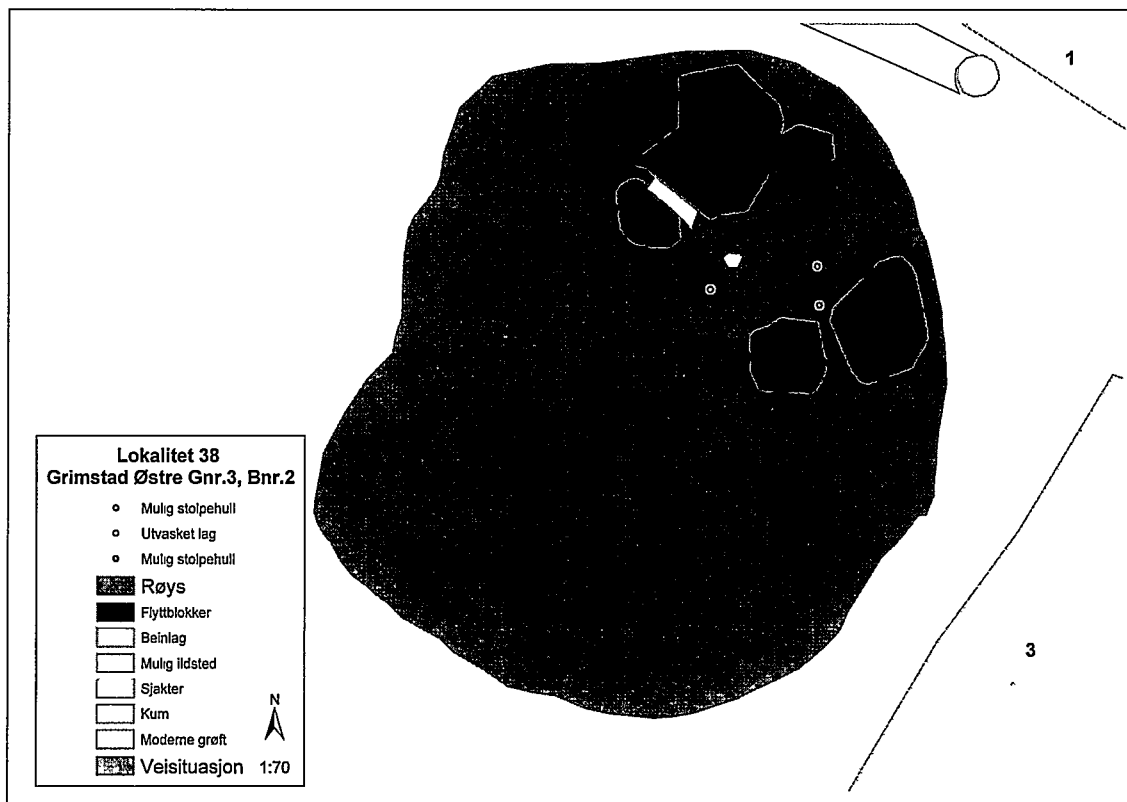
Vedlegg 10.8.3, Tolkninger

Vedlegg 10.8.4, røys

RØYS TOLKNING, 1:70.

Vedlegg 10.8.4, røys

C53229-53231

Gravfunn fra yngre bronsealder fra GRIMSTAD ØSTRE (535/45), RÅDE K., ØSTFOLD (ID49134).

Gravrøys med en liten konsentrasjon av brente menneskebein datert til overgangen mellom yngre bronsealder og eldre førromersk jernalder. Røysa lå på Statens grunn (535/45) i Råde kommune, men er tidligere skilt fra Grimstad østre. Den undersøkte røysa var del av et gravfelt som, i tillegg til røysa, skal omfatte minst seks gravhauger. I tilknytning til veiarbeid ble to av disse haugene undersøkt i 1975, og tolket som naturdannelser (Scheen 1975). De resterende haugene ligger på sørsiden av E6 og utenfor planområdet, og har fremdeles status som automatisk fredete kulturminner.

Undersøkelsen er utført av E6-prosjektet Østfold ved KHM i 2003, og lokaliteten regnes som ferdig undersøkt innenfor grensene til reguleringsplanen (Stene 2004, Bårdseth 2007). Dette er et forvaltningsinitiert prosjekt (2003-2007) som ble etablert i forbindelse med breddeutvidelse av E6 gjennom Råde, Sarpsborg, Fredrikstad og Halden kommuner. Statens vegvesen Region Øst er tiltakshaver. Lokaliteten ble registrert av Østfold fylkeskommune i 2002 (Vikshåland 2003). Det forekommer avvik i tolkingene mellom rapport og Varia 65. Dette kan medføre at enkelte av strukturdefinisjonene i katalogteksten ikke stemmer overens med Varia-teksten.

Lokaliteten lå i skog. Røysa ble rensset fri for vegetasjon og jord og gravd ut i to deler. Et område på til sammen 420 kvadratmeter ble maskinelt avdekt rundt røysa uten at flere strukturer ble påvist. Det ble samlet inn fem makrofossilprøver og samtlige er flotert og analysert (Sandvik 2007). I tillegg er en ¹⁴C-prøve fra undersøkinga er datert (Gulliksen 2004). Beinmaterialet fra røysa er bestemt (Holck 2004). Funn, trekullprøver og human-osteologisk beinmateriale er magasinert ved KHM. Makrofossilprøver er deponert ved AmS.

Litteratur:

Bårdseth, G. A. 2007: *Hus og gard langs E6 i Råde kommune*. Varia 65. Kulturhistorisk museum. Fornminneseksjonen. Universitetet i Oslo.

Gulliksen, S. 2004: *Dateringsrapport*. Upublisert rapport I brev av 03.09.2004. Topografisk arkiv. Kulturhistorisk museum. Universitetet i Oslo.

Holck, P. 2004: *Undersøkelse av brente ben fra E6 Østfold-prosjektet*. Brev datert 6. januar 2004. Topografisk arkiv. Kulturhistorisk museum. Oslo.

Sandvik, P. U. 2007: I: G. A. Bårdseth (red.): *Hus og gard langs E6 i Råde kommune*. Varia 65. Kulturhistorisk museum. Fornminneseksjonen. Universitetet i Oslo.

Stene, C. 2004: *Rapport arkeologisk utgravning. Gravrøys. Lokalitet 38. Grimstad østre, 535/45. Råde k., Østfold. Undersøkt i 2003. Upublisert rapport*. Topografisk arkiv. Kulturhistorisk museum. Oslo.

Vedlegg 10.9, tilveksttekst

Vikshåland, L. H. 2003: *Kulturhistorisk registrering av automatisk fredete kulturminner i forbindelse med utvidelse av E6 gjennom Råde kommune*. Regionalavdelingen, Østfold fylkeskommune. Upublisert rapport. Topografisk arkiv. Kulturhistorisk museum. Oslo.

Kartreferanse: ØK, CP 032-5-2

Projeksjon: NGO1948 Gauss-K; Akse 3

C53229/1-7

Gravrøys med tilnærmet rund form i plan som målte ca 12 x 12,5 m. Største høyde var 0,6 m. Røysa var bygd opp av stein i ulike størrelser, og sentralt i strukturen lå en jordfast steinblokk (2,2 x 2,1 x 0,6 m). Et profilsnitt gjennom røysa viste at den bestod av fire lag stein, det var imidlertid ikke mulig å påvise konstruksjoner i form av kantkjede eller gravkammer. En konsentrasjon brente menneske- og dyrebein lå samlet innenfor et område på 0,4 x 1,4 m, og tolkes som rester etter en grav. Et av de brente menneskebeina er ¹⁴C-datert til overgangen mellom yngre bronsealder og eldre førromersk jernalder. Dateringen antas å representere røysas alder.

Funn av flint:

- 1) 13 **Avslag** av flint funnet i gravrøys S-1. 13 flintfragment, samt 1 flintavslag med diverse retusj. Sistnevnte avslag kan ha hatt funksjon som en skraper.
- 2) **Kjerne** av flint funnet i gravrøys S-1. *Mål: L: 5, cm. B: 2, cm.*

Funn av kvarts:

- 3) 1 **fragment** av kvarts funnet i gravrøys S-1. *Mål: L: 3, cm. B: 1, cm.*
- 4) 1 lite **fragment** av kvarts, løsfunn.
- 5) 1 fragment av kvarts funnet i gravrøys S-1.

Funn av brente bein:

6) Bein, brente av bein

146,9 g brente bein funnet i gravrøys S-1. Begravelsen i gravrøysa ga seg tilkjenne som en samling med brente bein mellom to store jordfaste steiner, som har fungert som en "naturlig kiste". De brente beinene bestod både av menneske- og dyrebein. Beina veide tilsammen 141 gram. De brente beinene ble opprinnelig lagt i ulike funnposer, men ved nærmere undersøkelse i felt ble de tolket til å tilhøre samme lag. De ble derfor samlet under felt-funnr 19. Beinbitene har omtrent samme brenningsgrad og preg og kan muligens stamme fra ett og samme individ (voksen/eldre). En liten avbrukket beinbit synes å være en artefakt (bit av beinnål?), denne biten ligger for seg selv. Per Holck ved Institutt for medisinske basalfag, Universitetet i Oslo, fikk følgende resultat etter analyser av beina: F15: Biter av små rørknokler (finger-/tåben) samt biter av skalletaket. En beinbit med forholdsvis langt kommet forbening av skallesøm tyder på at et voksent/eldre individ. Eksakt alder og kjønnsbestemmelse er ikke mulig. Vekt 2 g. F19: Moderat brente bein (biter av skalle og ryggvirvler ligger i separat pose). Beinbitene stammer fra et voksent menneske, kjønn og alder er usikkert. En liten avbrukket beinbit kan være en artefakt (for eksempel bit av en beinnål) og ligger i separat pose. Vekt 134 g. F20: Moderat til kraftig brente biter av rørknokler fra et voksent menneske. Et par skallefragment. Kjønn og alder

Vedlegg 10.9, tilveksttekst

er usikkert. Skallebitene er forholdsvis tynne. Et av benfragmentene stammer trolig fra et dyr. Vekt 5 g. Pose uten funnummer: Restmateriale returnert etter datering. Vekt 5,9 g. Bein fra funnet (uspesifisert) er ^{14}C -datert til 2430 ± 50 BP, 755 calBC-400 calBC (TUa-4600).

Kullprøver:

7) **Prøve, kull** tatt ut sentralt (NØ) i gravrøys S-1. Prøven er ikke tatt fra noen sikker kontekst og betraktes derfor som svært usikker. Trolig har kullet kommet ovenfra og ned mellom steinene, prøven antas derfor å ha langt yngre opprinnelse enn begravelsen i gravrøysa.

C53230/1-5

Strukturer i tilknytning til gravrøysa i form av en grav, et mulig ildsted, to mulige stolpehull og en udefinert struktur.

Makrofossilprøver:

- 1) **Prøve, makro** fra udefinert struktur S-2 (AmS natvit.nr: 2003/06-1).
- 2) **Prøve, makro** fra mulig ildsted S-3 (AmS natvit.nr: 2003/06-4).
- 3) **Prøve, makro** fra mulig nedgravning for stolpe S-5 (AmS natvit.nr: 2003/06-2).
- 4) **Prøve, makro** fra mulig nedgravning for stolpe S-11 (AmS natvit.nr: 2003/06-3).
- 5) **Prøve, makro** fra udefinert struktur S-16 (AmS natvit.nr: 2003/06-5).

C53231/1-2

Løsfunn fra maskinell flateavdekking av området rundt røysa.

Funn av flint:

- 1) **Skraper** i flint, tilnærmet rund med diverse retusj. *Mål: L: 4, cm. B: 3, cm.*
- 2) **Avslag** av flint med uregelmessig form. *Mål: L: 2, cm. B: 1, cm.*